

طلب‌های ایران از آمریکا و بی‌خبری همه‌جانبه!

نوشته: دکتر هوشنگ طالع

اما، در میان شگفتی آگاهان سیاسی و نیز مردمی که از جنجال برسر «شهردار تهران» برکنار مانده بودند، نماینده‌ی ایران در دیوان داوری لاهه، ضمن سخنرانی در دانشکده‌ی حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد، مطالبی پیرامون طلب‌های مزبور بیان کرد که با سرخط‌های زیر در صفحه‌های گوناگون روزنامه‌ها منعکس شد:

– نماینده ایران در دیوان لاهه: ۳۹۱۸ مورد از دعاوی حقوقی ایران در آمریکا مختومه شده است (قدس - یکشنبه ۳۰ فروردین ۱۳۷۷)

– دکتر افتخار چهرمی: ده میلیارد دلار سپرده توقیفی ایران در بانک‌های آمریکا آزاد شد (اخبار - یکشنبه ۳۰ فروردین ۱۳۷۷)
– نماینده ایران در دادگاه لاهه: آمریکا ۲ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار به ایران بدهکار است (ایران - ۳۰ فروردین ۱۳۷۷)

البته، مطبوعات به همان روز سی ام فروردین ماه ۱۳۷۷ بسنده کردند و موضوعی با این ابعاد و در این درجه از اهمیت، دیگر تعقیب نشد و حتی متن کامل سخنان نماینده‌ی ایران در دیوان داوری لاهه نیز انتشار نیافت.

تنها پیگیری مساله از طریق مصاحبه‌ی بنگاه سخن‌پراکنی «بی‌بی‌سی» و نشریه‌ی آبان با آقای دکتر ابراهیم یزدی، وزیر امور خارجه‌ی حکومت موقت، به عمل آمد. در مصاحبه با نشریه آبان، وی گفت: «یک بخش آن [مطالبات ایران از آمریکا] مربوط است به سرنوشت سپرده‌های ایران در بانک‌های آمریکا که به دنبال اشغال سفارت آمریکا در تهران و گروگان‌گیری کارمندان

د دلار بود. اما نه در مورد طلب‌های ایران از آمریکا، و نه در باره‌ی دارایی‌های توقیف شده‌ی ایران در ایالات متحده از سوی مقام‌های رسمی جمهوری اسلامی، رقمی اعلام نشد. با توجه به این موضوع و عدم اظهارنظر از سوی مقام‌های مزبور، مردم و محافل آگاه به این نتیجه رسیده بودند که مجموع رقم طلب‌های ایران از آمریکا به اضافه دارایی‌های توقیف شده ایران در آمریکا، رقمی میان ۴۲-۴۰ میلیارد دلار است.
با وجودی که به ویژه پس از مساله‌ی گروگان‌گیری، یکی از بحث‌های مورد علاقه‌ی مردم، موضوع طلب‌های ایران از آمریکا بود و ارقامی که درباره‌ی میزان طلب‌های مزبور مورد بحث مردم و برخی نشریات بود، به گوش مقام‌های رسمی می‌رسید، اما هیچ مقامی در باره‌ی آن اظهارنظر نمی‌کرد و رقم قاطعی اعلام نمی‌نمود. از این رو، مردم به رقمی کمابیش ۴۰ میلیارد دلار، در این زمینه رسیده بودند.

در بحبوحه جنجال بر سر «شهردار تهران»، در حالی که غالب روزنامه‌های کشور (البته با مواضع گوناگون) می‌کوشیدند سهم بیشتری از جنجال آفرینی را به خود تخصیص دهند و «فوق‌العاده»ها به سبک سالهای پس از شهریور ۱۳۲۰، تلاش می‌کردند تا از «داغی» موضوع کاسته نشود، یکی از مهمترین مسایل پس از انقلاب کشور، به صفحه‌ی روزنامه‌ها راه یافت. اما مباحث پیرامون مساله‌ی «شهردار تهران» چنان اذهان عمومی را به خود جلب کرده بود، که آن موضوع حیاتی بازتاب لازم را نیافت و حساسیتی ایجاد نکرد.

البته باید این نکته هم گفته شود که تنها تعدادی از روزنامه‌ها، خبر مربوط به سخنرانی نماینده‌ی ایران در دیوان لاهه پیرامون طلب‌های ایران از آمریکا را منعکس کردند، درحالی که این خبر بازتابی در دیگر وسایل ارتباط جمعی که در اختیار حکومت قرار دارند، نداشت.

از بحث‌های داغ روزنامه‌ها و محافل گوناگون، در روزهای پایانی سال ۱۳۵۷ و سال ۱۳۵۸، طلب‌های ایران از آمریکا بود. رقم مزبور که در اکثر موارد، بالغ بر ۲۲ میلیارد دلار عنوان می‌شد، مربوط به خریدهای نظامی ایران از آمریکا بود که یا بدلیل ناآرامی‌های ایران تحویل آن به تأخیر افتاده بود و یا هنوز مهلت تحویل آن فرا نرسیده بود. به دنبال مساله‌ی گروگان‌گیری اعضای سفارت آمریکا در تهران، دولت ایالات متحده سپرده‌های ایران در کشور مزبور را توقیف کرد. در همان زمان، سخن برسررقمی کمابیش ۲۰ میلیارد

آن، به دستور رئیس جمهور وقت آمریکا «کارتتر»، توقیف شده بود. این سپرده‌ها شامل موجودی ایران در بانک‌های آمریکا، اوراق بهادار و طلا در آن زمان بین ۱۱ تا ۱۴ میلیارد دلار برآورد می‌شد. به دنبال انقلاب و بهم‌ریختگی‌های اجتناب‌ناپذیر آن و فرار مدیران اصلی نظام سلطنتی، مقامات مسئول بانک مرکزی، بعد از انقلاب نتوانستند اطلاعات دقیقی در این مورد تهیه و به دولت گزارش دهند. هنگامی که به دنبال مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا توافق‌نامه‌هایی مشتمل بر بیانیه‌های الجزایر و سپس قرارداد الحاقی آن میان نمایندگان دو طرف به امضا رسید و گروگان‌ها آزاد شدند، دولت آمریکا رقم ۹/۶ میلیارد دلار را پذیرفت و نماینده دولت ایران نیز به همین مبلغ رضایت داد.

دکتر ابراهیم یزدی در دنباله‌ی این مصاحبه گفت: «از این مبلغ ۴ میلیارد دلار بابت وامی که بانک‌های آمریکایی (چس مانهاتان و دیگران) در زمان شاه به ایران داده بودند ولی به تصویب مجلس شورای ملی آن زمان نرسیده بود و بنابراین قابل وصول نبود، پرداخت شد... بخشی از سپرده‌ها، برابر یک میلیارد دلار، در حساب تضمینی ویژه در بانک هلند واریز شد تا ودیعه‌ای باشد برای پرداخت ادعاهای آمریکا علیه ایران و اجرای رأی داوری لاهه. دولت وقت ایران (دولت شهید رجایی)، اظهار داشت که ۴ میلیارد دلار از کل آن سپرده‌ها به ایران تحویل داده شد...» (۱)

از سوی دیگر مهندس عباس امیرانتظام معاون نخست وزیر حکومت موقت، بدون ارتباط با مساله‌ی ادعاهای ایران نسبت به آمریکا، در مصاحبه با روزنامه جامعه (نهم اردیبهشت ماه ۱۳۷۷ خورشیدی) اعلام کرد که قراردادهای ایران با آمریکا، «چیزی حدود ۱۲۰۰ قرارداد»، بوده است.

بی‌خبری همه جانبه

با توجه به گفته‌های نماینده‌ی ایران در دیوان

کار به جایی رسیده است که فرزند صدام حسین هم به خود جرات می‌دهد از ملت ایران باج خواهی کند.

داوری لاهه و سخنان آقای دکتر ابراهیم یزدی، وزیر امور خارجه دولت موقت و مهندس عباس امیرانتظام معاون نخست وزیر دولت موقت به این نتیجه می‌رسیم که حکومت ایران پس از انقلاب، اطلاع دقیقی از ادعاهای ایران و یا طلب‌های ایران از آمریکا، نداشته و ندارد.

چگونه ممکن است که مردم یک کشور پس از گذشت نوزده سال، هنوز نمی‌دانند که چه میزان از دارایی‌های ایران در آمریکا، توقیف شده بود و چه برسر آن آمد؟ هنوز مردم ایران هیچ‌گونه اطلاعی از ماهیت ۳۹۱۸ مورد ادعا که به گفته‌ی نماینده‌ی حکومت جمهوری اسلامی در دیوان داوری لاهه، مختومه اعلام شده، ندارند. حتی مردم سیاهه‌ی این موارد را نیز در دست ندارند.

مردم این سرزمین نمی‌دانند که کی و چگونه به گفته‌ی آقای دکتر ابراهیم یزدی، مبلغ ۴ میلیارد دلار از سوی دولت ایالات متحده به جمهوری اسلامی ایران، پرداخت شده است؟ در حالی که در تمام این مدت ادعا می‌شد که ما با آمریکا رابطه نداریم و فریادهای مرگ بر آمریکا، گوش فلک را هم کر می‌کرد؟!

مردم این سرزمین نمی‌دانند بابت اموالی که به اصطلاح از سوی برخی نهادها مصادره شد، چه میزان به آمریکا پرداخت شده است و ارزش این دارایی‌ها چیست؟ جقدر بابت هتل‌هایی مانند

هیلتون، شرایتون، هایت، اینترناشینال و ... به صاحبان آمریکایی آنها پرداخته‌ایم و قیمت کنونی آن‌ها چقدر است؟ بابت دیگر اموال آمریکایی‌ها و ...، در هر مورد به طور دقیق چه مبلغ از خزانه‌ی این مردم پرداخت شده است؟ البته هزاران پرسش دیگر باقی است که به طور قطع حتی به یکی از آنها هم، پاسخ داده نخواهد شد.

از همه مهم‌تر، این که چرا مساله‌ای به این مهمی و با این ابعاد عظیم مالی، از سوی حکومت به طور رسمی اعلام نشد؟ به جای این که حکومت جمهوری اسلامی طی بیانیه‌ای رسمی مبلغ مطالبات ایران از آمریکا را با ریز موارد آن در اختیار مردم قرار دهد، به سخنرانی نماینده‌ی ایران در دیوان داوری لاهه، آن هم در دانشکده‌ی حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد، بسنده شد؟ و چراهای دیگر...

این رفتار باری به هر جهت با مصالح و منافع ملت ایران، باعث جری‌تر شدن دشمنان این ملت می‌گردد.

در همین راستا، حتی حکومت عراق هم به خود جرات داده است تا از ملت ایران، باج‌خواهی کند. همین چند روز پیش بود که فرزند صدام حسین اعلام کرد که هرگاه حکومت ایران از خسارت‌های وارده بر ملت ایران در طول جنگ عراق علیه ایران صرف‌نظر کند، حکومت عراق آماده است که قرارداد الجزایر را به رسمیت بشناسد؟!

دورنیست که خدای ناکرده چند سال بعد یک وزیر خارجه پیشین بگوید که آری، خسارت‌های وارده از سوی حکومت عراق بر ایرانیان مبلغ هزارمیلیارد دلار برآورد شد. با توجه به گشودن راه عتبات از سوی حکومت عراق به روی زائران ایرانی و نیز پذیرش دوباره قرارداد الجزایر، حکومت ایران مبالغی هم بدهکار شده است!

بی‌نوشته

۱- اخبار نهم اردیبهشت ۱۳۷۷